

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ ДИТИНСТВА
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

***ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ II Всеукраїнської
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ДЛЯ НАУКОВЦІВ,
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ,
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ,
АСПІРАНТІВ,
МОЛОДИХ УЧЕНИХ***

**24 ЖОВТНЯ 2025 Р,
М. ОДЕСА**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ ДИТИНСТВА
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції
для науковців, педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти,
аспірантів, молодих учених

(24 жовтня 2025 р, м. Одеса)

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 5 від 30 жовтня 2025 року)

Рецензенти:

Ковтун О. В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземних мов і перекладу, ДНП «Державний університет «Київський авіаційний інститут» (м. Київ, Україна)

Княжева І. А. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

Організаційний комітет:

Богущ Алла Михайлівна, дійсний член НАПН України, академік, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики дошкільної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Березовська Людмила Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики дошкільної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Найда Руслана Григорівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики дошкільної освіти;

Діхтяренко Станіслава Вадимівна, викладач-асистент кафедри теорії та методики дошкільної освіти.

Сучасні освітні технології у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти: зб. наукових праць за матеріалами II Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Одеса, 24 жовтня 2025 р. / за ред. Л. Березовської. Івано-Франківськ : НАІР, 2025. 260 с. ISBN 978-617-8768-09-6

До збірника увійшли тези доповідей учасників II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні освітні технології у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти». У представлених роботах висвітлено актуальні питання впровадження освітніх технологій у процес підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в умовах сучасного інформаційного простору; розглянуто інноваційні підходи до професійного становлення фахівців; проаналізовано зарубіжний досвід розроблення та реалізації освітніх інновацій у системі дошкільної освіти.

Збірник призначено для науково-педагогічних, педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, аспірантів, молодих учених, а також усіх, хто цікавиться проблемами розвитку сучасної дошкільної освіти.

Матеріали розміщено в авторській редакції. Відповідальність за зміст матеріалів, їхню відповідність вимогам чинного правопису і достовірність фактів та статистичних даних несуть автори

Ольга ПАЛАГНЮК,
кандидат психологічних наук, асистент кафедри
педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти,

Інна ПЕРЕПЕЛЮК,
кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри
педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
м. Чернівці (Україна)
e-mail: o.palahnyuk@chnu.edu.ua; i.perepeliuk@chnu.edu.ua

ЗАРУБІЖНІ ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ: ЄВРОПЕЙСЬКІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ (ФІНЛЯНДІЯ – ІТАЛІЯ – ПОЛЬЩА)

Актуальність проблеми. Підвищення якості дошкільної освіти (ЕСЕС) у країнах ЄС відбувається через інтеграцію догляду, виховання і навчання, переорієнтацію з ранньої академізації на розвиток соціально-емоційних компетентностей, гри та дослідження. Для України, яка модернізує освітню систему в умовах воєнних і повоєнних викликів, імплементація валідованих європейських практик ЕСЕС є ресурсом стабілізації якості, інклюзії та наступності дошкільної і початкової освіти [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Узагальнення OECD «Starting Strong VI» показує, що процесна якість (якість щоденних взаємодій «дорослий–дитина» та «дитина–дитина») є найближчим предиктором навчальних і добробутних результатів, тому політики мають паралельно налаштовувати стандарти, підготовку кадрів, моніторинг та партнерство з родинами [1]. Мета-огляд P. Slot фіксує стійкий зв'язок процесної якості з рівнем підготовки й безперервним професійним розвитком персоналу; структурні параметри (розмір груп, співвідношення «дорослий–діти») переважно опосередковано впливають на взаємодії [2]. Лонгітюдні результати програми EPPE/EPPSE (K. Sylva, E. Melhuish, P. Sammons, I. Siraj, B. Taggart) виокремлюють механізм sustained shared thinking як чинник зростання когнітивних і мовленнєвих досягнень і підкреслюють значення «домашнього освітнього середовища» [3; 4]. Операціоналізація процесної якості у

спостереженні реалізована в системі CLASS (R. C. Pianta, K. M. La Paro, B. K. Hamre), яка слугує інструментом діагностики та вдосконалення практик (емоційна підтримка, організація, інструкційна підтримка) [5]. На національному рівні Фінляндія застосовує рекомендації FINEEC щодо оцінювання якості, інтегруючи індивідуальні плани ЕСЕС і локальні курикули [6; 7]; Польща цілеспрямовано розбудовує сегмент 0–3 років (*Active Toddler*) і стандартизує якість у 3-6(7), зберігаючи двосекторну модель [8; 9]; Reggio Emilia (Італія) поглиблює педагогіку середовища, документації та «сто мов» дитячого вираження [10; 11].

Мета статті. Аналітично зіставити інноваційні моделі дошкільної освіти Фінляндії, Італії та Польщі з ідентифікацією елементів, що можуть бути адаптовані до українського контексту.

Виклад основного матеріалу. Міжнародні результати співпадають в одному ключовому пункті: якість щоденних педагогічних взаємодій постає центральним механізмом розвитку дошкільника, тоді як нормативні, кадрові й середовищні рішення мають бути налаштовані саме під її підтримку [1; 2; 5]. У Фінляндії право дитини на участь у ЕСЕС інституціалізоване в національному курикулумі та системі індивідуальних планів, що конкретизуються на муніципальному рівні; рекомендації FINEEC задають рамку оцінювання, у якій самооцінювання провайдерів і фокус на грі, запитуванні та благополуччі забезпечують вирівнювання якості без придушення локальної варіативності [6; 7]. Італійська традиція Reggio Emilia розвиває споріднену логіку, але на рівні педагогічного дизайну середовища: простір як «третій учитель», відкриті матеріали і документування процесу («видимість» навчання) підтримують суб'єктність дитини й розгортають «сто мов» вираження; професійні спільноти забезпечують цикли рефлексії «аналіз артефактів → редизайн практик» [10; 11]. Польський вектор підсилює макрорівневу інфраструктуру: масштабування доступу у 0-3 (żłobki, клуби дітей, домашній догляд) і стандартизація якості у 3-6(7) роках відбуваються в логіці двосекторного врядування та наступності з початковою школою [8; 9].

На перетині цих траєкторій формується комплементарна рамка: нормативне вирівнювання якості (Фінляндія), педагогіка середовища й документування (Італія) та інфраструктурна спроможність/доступ (Польща) – усе це підпирає процесну якість, яку міжнародні огляди і спостережні протоколи (CLASS) описують як ключовий предиктор результатів [1; 5].

Звідси логічно постають рекомендації для впровадження в Україні, які мають бути не механічним перенесенням «моделей», а поетапним інституційним і педагогічним налаштуванням. Оптимальна траєкторія модернізації дошкільної освіти в Україні має спиратися на узгоджену політико-педагогічну рамку, де центральним об'єктом управління виступає процесна якість взаємодій і наступність між дошкільням та початковою школою [1; 2; 5]. Насамперед доцільно затвердити національну рамку ЕСЕС із чіткими індикаторами якості, що дозволяє вирівнювати практики без уніфікації педагогічної творчості; рамка має передбачати локальні курикули та індивідуальні плани розвитку дитини, укладені у партнерстві з родиною й прив'язані до очікуваних результатів переходу до 1-го класу [1; 6; 7].

Паралельно слід інституціоналізувати педагогіку середовища й документування: простір як «третій учитель», відкриті матеріали, зони дослідження та протоколи фіксації дитячих ідей (фото, схеми, цитати) забезпечують видимість навчання та підстави для професійної рефлексії педагогів і спільної рефлексії з батьками [10; 11]. На рівні доступу пріоритетною є програма підтримки раннього віку 0–3 з розмаїттям форматів догляду (ясла, малі групи, сімейні осередки під ліцензуванням) і узгодженням врядування між соціальним та освітнім секторами; така конфігурація зменшує фрагментацію й підтримує наступність 0-3 → 3-6(7) → початкова школа [8; 9].

Кадрова політика має перейти від разових курсів до безперервного професійного розвитку у спільнотах практики (стаді-групи, наставництво, lesson study), з фокусом на механізмах sustained shared thinking та на доменах інструменту CLASS як таргетах поліпшення взаємодій [2-5]. Моніторинг якості варто будувати як збалансовану систему показників: поєднати

індикатори процесної якості (емоційна підтримка, організація, інструкційна підтримка; частота «запитальних» діалогів; участь дитини у рішеннях) із параметрами доступу й середовища (кадрові співвідношення, безпечність, інклюзивні адаптації) та маркерами готовності до школи (мовлення, рання математика, саморегуляція) [1; 5-7]. Партнерство з родиною слід кодифікувати як окремий критерій якості: участь батьків у плануванні індивідуальних цілей, обговорення матеріалів документування, культурно чутлива комунікація – не факультатив, а елемент стандарту [1; 10; 11].

Фінансування має бути прозорим і передбачуваним: формульний розподіл з «дитино-орієнтованим» компонентом; інвестиції у середовища й малі гранти на мікропроекти та документування; окремі лінії на підвищення кваліфікації та наставництво. Імплементацию доцільно почати з пілотів у громадах різного типу (міські, сільські, прифронтові) з науково-методичним супроводом і планом масштабування; дослідницьке забезпечення – квазіекспериментальні оцінки ефектів, спостереження класу, лонгітюдні панелі переходів – має стати джерелом даних для корекції політик і публічної підзвітності [1-2; 5-9; 10-11].

Висновки. Європейський досвід доводить, що якісна дошкільна освіта формується там, де поєднано інтегровану організацію ЕСЕС, педагогіку гри і дослідження, професіоналізм кадрів та партнерство з родинами. Для України пріоритетами є: створення національної рамки ЕСЕС з індивідуальними планами дитини; масштабування педагогіки середовища і документування; нарощування спроможності для віку 0-3; стандартизація індикаторів якості та підтримка професійного розвитку педагогів.

Література

1. **OECD.** Starting Strong VI: Supporting Meaningful Interactions in Early Childhood Education and Care. Paris: OECD Publishing, 2021. URL: https://www.oecd.org/en/publications/2021/06/starting-strong-vi_0a304435.html

2. **Slot P.** Structural Characteristics and Process Quality in Early Childhood Education and Care: A Literature Review. OECD Education Working Paper No. 176. Paris: OECD Publishing, 2018. URL: [https://one.oecd.org/document/EDU/WKP\(2018\)12/EN/pdf](https://one.oecd.org/document/EDU/WKP(2018)12/EN/pdf)
3. **Sylva K., Melhuish E., Sammons P., Siraj-Blatchford I., Taggart B.** The Effective Provision of Pre-School Education (EPPE) Project: Technical Paper 12 – The Final Report. London : DfES / Institute of Education, University of London, 2004. URL: <https://dera.ioe.ac.uk/id/eprint/18189/2/SSU-SF-2004-01.pdf>
4. **Taggart B., Sylva K., Melhuish E., Sammons P., Siraj I.** Effective Pre-school, Primary and Secondary Education (EPPSE / EPPE): Summary Findings. London: Department for Education, 2015. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a803cb240f0b62305b89fbf/RB455_Effective_pre-school_primary_and_secondary_education_project.pdf.pdf
5. **Pianta R. C., La Paro K. M., Hamre B. K.** Classroom Assessment Scoring System (CLASS) Manual: Pre-K. Baltimore : Paul H. Brookes Publishing, 2008. URL: <https://store.teachstone.com/class-dimensions-guide/>
6. **Finnish Education Evaluation Centre (FINEEC).** Guidelines and Recommendations for Evaluating the Quality of Early Childhood Education and Care. Publications 5:2019. Helsinki: FINEEC, 2019. URL: https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/FINEEC_Guidelines-and-recommendations_web.pdf
7. **FINEEC.** Quality Indicators for Early Childhood Education and Care (Summary to the Guidelines...). Publications 5:2019. Helsinki : FINEEC, 2019. URL: https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/FINEEC_Summary_Guidelines-and-recommendations_web.pdf
8. **Eurydice.** Poland: Early Childhood Education and Care (Overview). 22 Oct 2024. URL: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurypedia/poland/early-childhood-education-and-care>

9. **Eurydice**. Poland: National Reforms in Early Childhood Education and Care (*Active Toddler*). 15 May 2025. URL: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/eurypedia/poland/national-reforms-early-childhood-education-and-care>

10. **Edwards C. P., Gandini L., Forman G.** (eds.). The Hundred Languages of Children: The Reggio Emilia Experience in Transformation. 3rd ed. Santa Barbara : Praeger / ABC-CLIO, 2012. URL: <https://www.reggiochildren.it/en/rc/publishing/books-and-audiovisuals/the-hundred-languages-of-children-transformation/>

11. **Rinaldi C.** In Dialogue with Reggio Emilia: Listening, Researching and Learning. 2nd ed. London: Routledge, 2021. URL: <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9780367854539>

Ірина РУДНИЦЬКА-ЮРІЙЧУК

кандидат педагогічних наук,
асистент кафедри педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
м. Чернівці (Україна)
e-mail: i.rudnytska-iuriichuk@chnu.edu.ua

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ РЕДЖІО-ПІДХОДУ (REGGIO EMILIA APPROACH) У ДОШКІЛЬНУ ОСВІТУ УКРАЇНИ: РОЛЬ ТРЕТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТА ДОКУМЕНТУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Актуальність проблеми. Сучасна дошкільна освіта України перебуває на етапі інтенсивного реформування та інтеграції до європейського освітнього простору, що вимагає переосмислення традиційних підходів та активного впровадження світових педагогічних інновацій. У цьому контексті особливої актуальності набуває вивчення та адаптація *Реджіо-підходу (Reggio Emilia Approach)*, який визнано ЮНЕСКО однією з найкращих освітніх філософій для раннього розвитку дитини. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю наступних факторів: посилення суб'єктності дитини: Реджіо-

Литвин І., Л. Онофрійчук.

Використання LEGO-конструкторів як інструменту розвитку мовлення в Данії 223

Палагнюк О., І. Перепелюк.

Зарубіжні інноваційні практики в дошкільній освіті: європейські тенденції та можливості для України (Фінляндія – Італія – Польща) 230

Рудницька-Юрійчук І.

Впровадження елементів Реджіо-підходу (Reggio Emilia Approach) у дошкільну освіту України: роль третього вчителя та документування освітнього процесу 235

Сас О., Н. Ішук.

Зарубіжний досвід реалізації середовищного підходу у роботі з дітьми дошкільного віку 240

Томчик Е., М. Олійник

Емоційне вигорання у дітей дошкільного віку: причини, наслідки та інноваційні психолого-педагогічні стратегії профілактики (досвід Польщі) 245

Янюк Н., О. Гончар.

Зарубіжний досвід формування комунікативної компетентності у дітей середнього дошкільного віку в умовах інклюзивного освітнього середовища 251

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**«СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»**

**Збірник наукових праць
II Всеукраїнської науково-практичної конференції
для науковців, педагогічних працівників, здобувачів вищої
освіти,
аспірантів, молодих учених**

24 жовтня 2025 р.

За загальною редакцією Л. Березовської

ISBN 978-617-8768-09-6

Формат 60х84 1/16. Папір офсетний.
Друк цифровий.
Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 15,11
Наклад 50 прим.

**ВИДАВНИЦТВО
“НАІР”**

Івано-Франківськ, вул. Височана, 18,
Тел. (050) 433-67-93
email: fedorynrr@ukr.net

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
№4191 від 12.11.2011р.

